

Vat op Vandalisme

Actieplan tegen hufferigheid in Kaag en Braassem

Gisteren stond er weer een bericht op internet: Ambulancepersoneel belaagd in Vlaardingen, de zoveelste keer dat hulpverleners door omstanders werden bedreigd. Het is symptomatisch voor de ontluisterende hufferigheid die Nederland teistert. Afgelopen vrijdag liep ikzelf door de binnenstad van Leiden om wat boodschappen te doen. Daar zag ik hoe een gozer zijn verpakking op straat gooide hoewel er één meter verder een vuilnisbak met 'Nederland Schoon' stond en twee meter verder een prullenbak aan een lantaarnpaal hing. Toen ik hem aankeek, zijn vuil oppakte en in de bak gooide en hem vroeg of hij de bak over het hoofd gezien had, had ik het gedaan.

Dit soort acties word je tegenwoordig niet in dank afgenomen. Geen wonder dat de meeste mensen maar niets meer zeggen en alles lijdzaam ondergaan en slikken! Blijkbaar is het ook bij de politiek verantwoordelijken in Den Haag doorgedrongen dat er strenger en harder opgetreden dient te worden tegen hufferigheid. Niet geheel toevallig worden er de komende tijd een aantal maatregelen getroffen en gepresenteerd.

Ook onze gemeente blijft niet gevrijwaard van hufferigheid. Geplande knokpartijtjes in een jongerencentrum, het vernielen van het elektronische scorebord bij ROAC 79, intimiderend gedrag bij bankjes, vernielingen (a € 14.000,=) onder het tunneltje tussen Roelofarendsveen en Nieuwe Wetering, langs het fietspad bij de A4 over de gehele route de boompjes afgebroken, langs de gehele route autospiegels afgetrapt, ongeregelde heden tijdens de jaarwisseling in Hoogmade, vernielde bloembakken, aanstootgevend en crimineel gedrag richting nieuwkomers vanuit het buitenland en zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan. Uiteraard realiseren wij ons dat onze 'problemen' stukken overzichtelijker zijn als die van de stad, maar er is een toename zichtbaar. Het gevoel van veiligheid neemt ook bij ons af en het aantal gewelds- en vandalismedelicten neemt toe. Het wordt tijd dat we een punt maken van het tegengaan van deze hufferigheid. De PvdA Kaag en Braassem neemt daartoe graag het eerste initiatief.

Met vriendelijke groet,
Namens de Fractie PvdA Alkemade & de Groep Henrotte Jacobswoude
(in dit stuk: PvdA Kaag en Braassem)

Floris Schoonderwoerd
Fractievoorzitter

'Vat op vandalisme', een initiatiefvoorstel van de Partij van de Arbeid Kaag & Braassem

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel:

September 2008

Onderwerp:

Bestrijding vandalisme

Initiatiefvoorstel van de PvdA-fractie d.d.

25 augustus 2008

Samenvatting:

Vandalisme en hufterigheid worden een hardnekkig en ergerlijk probleem. In bovenstaande aanbiedingsbrief staan voorbeelden genoeg genoemd waarom het zaak is dat de gemeente Kaag en Braassem hier een punt van maakt en dit ongewenste gedrag tegen gaat. De gemeentelijke schade bedraagt inmiddels tienduizenden euro's per jaar, de immateriële schade is nog vele malen hoger.

Het huidige anti-vandalismebeleid van de gemeente is versnipperd en onduidelijk. De PvdA stelt voor om een breed anti-vandalismebeleid in te voeren. In dit initiatiefvoorstel wordt een aantal concrete maatregelen gepresenteerd: van een opruimplicht voor vandalen tot het gericht inzetten van cameratoezicht en van het inschakelen van burgers tot het inkopen van preventieprojecten. Middels dit initiatiefvoorstel geven we het college de opdracht een aanvalsplan tegen vandalisme op te stellen en aan de gemeenteraad voor te leggen.

Voorstel om te besluiten:

1. een gemeentelijk anti-vandalismebeleid in te voeren;
2. het college te verzoeken een aanvalsplan tegen vandalisme op te stellen en de beslispunten uit dit aanvalsplan aan de gemeenteraad voor te leggen;
3. bij het opstellen van dit aanvalsplan zoveel mogelijk van de in dit initiatiefvoorstel voorgestelde maatregelen te betrekken.

Inleiding

De PvdA-fractie heeft met verbazing en afkeuring kennis genomen van de schade die de afgelopen tijd (kort en wat langer geleden) is ontstaan. Flinkke schadeposten (2 dagen achter elkaar) onder het fietstunneltje tussen Roelofarendsveen en Nieuwe Wetering, moedwillig vernielen van bloembakken en speeltoestellen, ernstige ongeregelheden tijdens de jaarwisseling in Hoogmade, afbreken van de complete bomenhaag langs het fietspad bij de A4, gebogen lantaarnpalen langs de Ripselaan, graffiti etc. Ook particulier eigendom wordt niet ontzien. Autospiegels, tuinen, scoreborden bij voetbalverenigingen. Haat richting nieuwkomers en verruwing van de omgangsvormen in de publieke ruimte. Dit lijstje is zonder al te veel moeite nog verder uit te breiden.

Er wordt in Alkemade en Jacobswoude geregeld aangifte gedaan. Maar dat is waarschijnlijk slechts het topje van de ijsberg. De schade bedraagt duizenden euro's per jaar. De PvdA heeft er genoeg van en pleit voor maatregelen. Wij willen: Vat op Vandalisme!

Probleemschets

Een gesloopte bushalte, kapotte prullenbak, lek gestoken banden, graffiti, stukgegooide straatverlichting, bekraste auto's, in brand gestoken afval of papier, een omgetrokken tuinhek: vandalisme is het met opzet vernielen van andermans eigendom. De boosdoeners zijn meestal jongeren (landelijk onderzoek stelt dat voornamelijk jongeren tussen de 10 en 20 jaar uit alle lagen van de bevolking dader zijn. Wij zijn benieuwd naar de cijfers in Alkemade en Jacobswoude). Vandalisme wordt wellicht gezien als een klein vergrijp maar is groot in haar omvang en de gevolgen voor de samenleving. Vandalisme is dan ook als 'vernietiging' en 'openlijk geweld tegen goederen' in Nederland strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht. Aangezien het een misdrijf betreft, kan de dader een strafblad oplopen.

Voor heel Nederland gaat het jaarlijks om 2 miljoen vernielingen, met een schadepost van circa 1 miljard euro. Hebben Alkemade en Jacobswoude in beeld wat er aan kosten gemaakt worden? Ook in Alkemade en Jacobswoude komt vandalisme veelvuldig voor. Er zijn bij ons geen exacte bedragen bekend, maar de schade bedraagt zeker duizenden euro's per jaar. Een deel komt voor rekening van particulieren en ondernemers, een ander deel komt voor rekening van de gemeente (schade aan publiek eigendom).

Indien we dit via politie (en onze begroting) uitzoeken hebben we het over de bekende gevallen van vandalisme. Het aantal aangiften is zeer waarschijnlijk maar het topje van de ijsberg, want veel mensen laten het er bij zitten en betalen de schade zelf. De daders zijn vaak immers onbekend of je kunt van een kale kip niet plukken. Ook is er sprake van bedreiging van slachtoffers door daders of hun omgeving. Dat gebeurt zeker, maar het is niet duidelijk in welke omvang.

Doelstelling

Vrijwel iedereen in Alkemade heeft er genoeg van. De fractie van de Partij van de Arbeid heeft daarom besloten dit initiatiefvoorstel in te dienen. Op dit moment is er geen sprake van een integraal anti-vandalismebeleid bij de gemeente en ook is er geen duidelijkheid over de totale schade die jaarlijks door vandalen wordt aangericht. Met dit initiatiefvoorstel willen we zorgen dat er meer inzicht komt in de omvang van het probleem en dat een samenhangend pakket maatregelen tegen vandalisme wordt ingevoerd.

We stellen in dit voorstel een aantal maatregelen voor om greep te krijgen op het wangedrag dat vandalisme heet. Zowel in de repressieve als in de preventieve sfeer zijn er maatregelen nodig. De nadruk ligt echter op repressieve maatregelen. Dat is niet voor niets: het moedwillig vernielen van andermans eigendom vraagt om een harde aanpak. We verzoeken het College van Burgemeester en Wethouders om op basis van onze voorstellen een nader uitgewerkt aanvalsplan (met concrete maatregelen) tegen vandalisme op te stellen en aan de Raad van de gemeente Alkemade en Jacobswoude voor te leggen. We nodigen het College van Burgemeester en Wethouders (en de andere partijen in de raad) daarbij van harte uit om maatregelen toe te voegen aan de in dit voorstel genoemde voorbeelden.

Relatie met landelijk beleid en Openbaar Ministerie

Met het aanvalsplan 'Vat op Vandalisme' sluiten we aan bij voorstellen die door Attje Kuiken namens de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid zijn ingebracht tijdens de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken. Minister Guusje ter Horst heeft positief op die voorstellen gereageerd, maar er ook op gewezen dat de aanpak vooral op lokaal niveau moet worden uitgewerkt. Als op landelijk niveau aanpassingen nodig zijn in wet- en regelgeving om die aanpak mogelijk te maken, dan is zij bereid om daar samen met de minister van Justitie werk van te maken. Daarnaast is recent nieuwe wetgeving ingegaan die een stevigere aanpak mogelijk maakt. De Partij van de Arbeid Kaag en Braassem pakt met dit initiatiefvoorstel de 'lokale handschoen' op. Sommige voorstellen die we doen, zijn vanwege landelijke wetgeving wellicht nog niet mogelijk. Maar voor de aanpak van vandalisme wel zeer gewenst. In die gevallen vragen we het college om de behoefte aan aangepaste / nieuwe wetgeving, al dan niet via de VNG of de regio Holland Rijnland/Rijnstreekberaad, voor te leggen aan de landelijke politiek. Het gemeentelijke anti-vandalisme beleid moet een dynamisch karakter hebben: er moet continue worden ingespeeld op nieuwe wetgeving. Waar mogelijk zou Kaag en Braassem zich aan kunnen bieden als pilot-gemeente voor experimenten met nieuwe wetgeving ter bestrijding van overlast door vandalisme. Sommige maatregelen die we voorstellen vallen wellicht niet onder de bevoegdheid van de gemeente, maar onder die van politie of justitie (openbaar ministerie). In die gevallen kan de burgemeester deze voorstellen natuurlijk wel in 'de driehoek' aan de orde stellen en een oproep doen om bepaalde maatregelen over te nemen.

Vat op Vandalisme: mogelijke maatregelen

Opruimplicht vanden

Vandalen worden verplicht om de eigen schade te herstellen in plaats van een Halt- of taakstraf. Door het opruimen van de eigen schade worden vanden direct in de eigen buurt geconfronteerd met de gevolgen van hun daden. Vandalen moeten er zelf voor zorgen dat hun rotzooi wordt opgeruimd. De omgeving ziet dat de vanden verplicht worden om de schade te herstellen, de vanden worden geconfronteerd met de ernst van de schade die ze hebben aangericht en potentiële vanden worden afgeschrikt. Bij het opleggen van Halt- en taakstraffen kan hier rekening mee worden gehouden. Indien landelijke wetgeving aangepast moet worden, zal de gemeente dit aankaarten bij de betreffende minister.

De Stop-reactie

De Stop-reactie is een aanbod aan ouders van kinderen tot 12 jaar die zich schuldig hebben gemaakt aan een licht strafbaar feit. De Stop-reactie helpt ouders om op een heldere en zinvolle manier te reageren op wat er is gebeurd. Het kind leert wat het verkeerd heeft gedaan, hoe je in dergelijke situaties ook andere keuzes kunt maken en krijgt de kans om zijn fout te herstellen. Als er sprake is van achterliggende opvoed/opgroei-problematiek c.q. -vragen, verwijst Halt de ouder gericht door naar passende hulp/begeleiding. Het aanbod bestaat veelal uit een gesprek met ouders en kind, een leeropdracht en het aanbieden van excuses aan de benadeelde. Voor een succesvolle Stop-reactie is het nodig dat:

- De opvoeders instemmen met deelname aan de Stop-reactie en actief meewerken;
- Het kind en/of de opvoeder de opdrachten goed uitvoeren;
- Er geen sprake is van ernstige, achterliggende problematiek.

De Stop-reactie past in het Justitie-beleid, dat is gericht op het vroeg onderkennen van mogelijk crimineel gedrag en waar nodig snel doorverwijzen naar een passende vorm van hulpverlening.

Schade altijd verhalen: 'pluk ze'

Schade veroorzaakt door vandalisme moet (als er een dader bekend is) altijd op de vanden of hun ouders/verzorgers worden verhaald. Wat jonge vanden met een bijbaantje verdienen, kan direct worden gebruikt voor het terugplaatsen van bijvoorbeeld een afvalbak of het schoonmaken van een muur (loonbeslag). Op 1 februari 2008 is de Wet Gedragsbeïnvloeding Jeugdigen ingegaan. Deze wet biedt de mogelijkheid om al vóór de veroordeling beslag te leggen op eigendommen van jeugdige criminelen. Ook introduceert deze wet de 'gedragsmaatregel' als sanctiemogelijkheid en maakt de wet het mogelijk om verschillende sancties te combineren: bijvoorbeeld een taakstraf én een geldboete. We willen dat in de gemeente maximaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die deze wet biedt. Van het in beslag nemen van scooters en andere bezittingen van jeugdige vanden gaat een sterke preventieve werking uit. En als de vandaal de schade of de boete niet betaalt, dan kan die verhaald worden door de scooter te verkopen. Waar het schade aan gemeentelijke eigendommen betreft, dient deze aanpak altijd gekozen te worden. Uitgezocht moet worden of het ook mogelijk is om schadevergoedingen aan particulieren op deze manier af te dwingen.

Daarnaast vergroot een intensieve samenwerking tussen schadebemiddelaars van de politie en het Openbaar Ministerie de kans op het succesvol verhalen van de schade op de dader enorm, zo blijkt uit een proef in de regio Alkmaar.

Snel straffen en duidelijke communicatie

Vandalen moeten snel worden gestraft. Snelrecht speelt daarbij een belangrijke rol. Nieuw is dat snelrecht nu ook buiten kantooruren kan worden ingezet. Daar moet gebruik van gemaakt worden. Dat betekent dus direct betalen en 'op de blaren zitten'. Bij recidive lopen de straffen natuurlijk aanzienlijk op. Het Openbaar Ministerie speelt hierbij natuurlijk een belangrijke rol als onmisbare partner voor de gemeente bij de aanpak van vandalen.

Een andere mogelijkheid om snel een sanctie op te leggen, is de recent ingevoerde 'bestuurlijke boete'. Wellicht kunnen ook onze eigen toezichthouders van deze maatregel gebruik gaan maken om met name bij 'klein' vandalisme snel te kunnen straffen?

Jongeren moeten weten welke sanctie er staat op vandalisme. Bij de start van elk schooljaar krijgen scholieren en studenten een pamflet uitgereikt over de omgangsregels in en rond school en in de gemeente. Dit pamflet legt uit welke gedragingen ongewenst zijn en welke boetes er staan op overtredingen. Naast vandalisme zijn ook overtredingen zoals wildplassen, heling en diefstal opgenomen. In plaats hiervan of ter aanvulling hierop kan deze boodschap natuurlijk ook op andere manieren aan de jongeren worden overgebracht: speciale lespakketten, waarschuwingsposters op scholen en in het uitgaansleven, etc. Wellicht kan dit regionaal worden opgepakt of krijgen de jongeren dit materiaal thuisgestuurd.

Vandalisme is een vorm van hufterig gedrag. Graag zouden we zien dat voor 'hufterig gedrag' een soortgelijke methodiek als bij de veelpleger-aanpak ontwikkeld wordt: een optelsom van misdragingen (vandalisme, maar ook ander hufterig gedrag) door hufters moet leiden tot zwaardere straffen. Waarschijnlijk is hier landelijke wetgeving voor nodig. De gemeente moet dit, wellicht samen met de regio, onder de aandacht van de landelijke politiek brengen. In partijpolitiek verband kan elke partij uit de raad uiteraard ook haar steentje bijdragen.

Inzet camera's

Op het Veenderveld is een succesvolle pilot gaande rondom preventief cameratoezicht. Ook de winkelgebieden maken succesvol gebruik van het aanbod wat ATN Beveiliging en Bewaking levert. Er moet een beleidsplan cameratoezicht worden ontwikkeld of het bestaande plan moet uitgebreid worden. Op vandalismegevoelige plekken en momenten moet (tijdelijk) cameratoezicht ingezet kunnen worden om vandalisme tegen te gaan en/of daders op te sporen. Het tunneltje tussen Nieuwe Wetering en Roelofarendsveen zal vrij zijn van vandalisme, graffiti, rotzooi trappende en intimiderende jeugd als daar een camera zal worden geplaatst. Ook zijn er technische mogelijkheden met mobiele camera's die tijdelijk kunnen worden ingezet. Plaatsen waar verdenkingen zijn drugshandel zouden tijdelijk van dit toezicht kunnen worden voorzien.

Je was erbij, dus je bent erbij

Omdat vernielingen meestal in groepsverband worden gepleegd is het belangrijk niet één persoon te pakken, maar de hele groep verantwoordelijk te stellen voor de schade. Onder het motto '*je was erbij, dus je bent erbij*' is de hele groep verantwoordelijk voor de schade. Een groep moet dus als collectief gestraft en aansprakelijk worden gesteld. In de landelijke politiek wordt hier al langere tijd over gesproken. Onduidelijk is nog hoe de wetgeving er precies uit komt te zien en in welke gevallen dit toepasbaar wordt. De gemeenten Alkemade en Jacobswoude volgen deze ontwikkelingen op de voet en moet gebruik maken van de eventuele mogelijkheden die er komen. Bijvoorbeeld door de bereidheid uit te spreken om aan een pilot mee te werken.

Aanzetten tot vandalisme moet worden vervolgd

Beeldmateriaal op internet zetten en oproepen of aanzetten tot vandalisme is strafbaar en moet dan ook worden vervolgd. Door te achterhalen wie dergelijk beeldmateriaal op internet zet, kun je ook de daders van vandalisme achterhalen. Denk ook aan filmpjes van voetbalvandalisme en oproepen daartoe op internet. Jongeren die filmpjes van hun vernielingen op internet plaatsen, moeten op basis van deze filmpjes direct voor de rechter verschijnen. Hier moet gebruik gemaakt worden van snelrecht. Ook hier geldt dat de gemeente er niet zelf over gaat, maar dit wel aan kan kaarten bij het Openbaar Ministerie en/of de landelijke politiek.

Pakkans vandalisme vergroten

Bewoners zijn de bondgenoot van de politie en in het bijzonder de wijkagent. Er moeten mogelijkheden worden geschapen om de bewoners nauwer te betrekken bij het bestrijden van vandalisme en daardoor de pakkans te vergroten. Ook moet onderzocht worden of de wijkmanagers van openbare werken een rol kunnen spelen. Zij beschikken immers over een groot netwerk in de wijk.

Mogelijke manieren om burgers bij de bestrijding van vandalisme te betrekken:

- Het politieproject 'SMS-Alert': de politie verstrekt of vraagt via een SMS-bericht informatie over vernielingen in een buurt. 10 van de 26 politiekorpsen gebruiken de 'SMS Alert' al. en er doen 164 duizend mensen aan mee. Wellicht is onze gemeente te klein voor deze aanpak.
- Meld Misdaad Anoniem (0800-7000): Signaleren is de eerste stap tot oplossen van een zaak. Via dit telefoonnummer kunnen burgers anoniem tips aan de politie doorgeven. Via de gemeente pagina in het Witte Weekblad kan de bekendheid van dit telefoonnummer worden gepromoot. Het doen van aangifte is zeer belangrijk.
- De media gebruiken als hulpmiddel bij opsporen en identificeren van vandalen ('digitale schandpaal'): foto's en camerabeelden van vandalen moeten door de politie op internet geplaatst worden, en wellicht zelfs op TCN 10 worden uitgezonden, zodat daders sneller geïdentificeerd worden. Dit is uiteraard pas aan de orde als de identiteit van de daders niet op een andere manier was vast te stellen. Wie zich ernstig misdraagt, verspeelt daarmee (een deel van) zijn recht op privacy.

Vandalisme-meter

Burgers kunnen wellicht extra gemotiveerd worden als zij zien hoeveel schade er door vandalisme wordt aangericht. Het gaat vaak om schade die hen zelf ook zou kunnen treffen of waar ze als belastingbetaler mede voor opdraaien. Middels een vandalisme-meter, bijvoorbeeld op de website van de gemeente en in het Witte Weekblad, wordt dan bijgehouden hoeveel schade er door vandalisme is aangericht. Wellicht kan ook aangegeven worden om hoeveel incidenten het gaat en hoe vaak de daders gepakt zijn. Het is ook voor de gemeentelijke organisatie goed om te weten hoeveel schade er door vandalen wordt aangericht. Die informatie lijkt nu te ontbreken.

Behandeling vandalen

Veel jongeren die zich schuldig maken aan vandalisme zijn onder invloed van alcohol en/of drugs. We willen dat zij verplicht een cursus moeten volgen, waarin ze kennismaken met de gevolgen van overdadig alcohol- of drugsgebruik. Dit past ook mooi binnen de pilot over alcohol die op dit moment in Alkemade en Jacobswoude loopt/opgestart wordt. De gemeente zou de opdracht moeten geven tot het ontwikkelen van speciale programma's voor deze doelgroep. Bij minderjarige daders zouden ook de ouders en/of verzorgers verplicht moeten worden (dwingend worden verzocht dwingend of dringend?) aan deze cursus deel te nemen. Bij ernstige vormen van vandalisme of recidive zou een psychologisch onderzoek verplicht gesteld moeten worden. Bij eventueel geconstateerde stoornissen moeten de vandalen meewerken aan behandeling.

Gebieds- en straatverboden

Als op bepaalde momenten in het jaar de verleiding om over te gaan tot het plegen van vandalisme groot is, kan worden overgegaan tot gebieds- of straatverboden voor notoire vandalisten. Ook een samenscholingsverbod op risicovolle plaatsen (de plaatsen waar nu veel overlast is) behoort tot de mogelijkheden.

Ambulant Jongerenwerk

Door ambulante jongerenwerkers met de probleemjongeren in gesprek te brengen komen zij achter hun beweegredenen. Ook aan het aanreiken van alternatieve tijdsbestedingen is een methode die goed werk in vele gemeenten.

Preventie

Halt is een initiatief van het ministerie van Justitie, gemeenten en politie. Halt houdt zich bezig met de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit. Halt is daarnaast actief op gebieden zoals advisering, voorlichting en andere preventieactiviteiten die jeugdcriminaliteit helpen voorkomen. Elke gemeente in Nederland maakt gebruik van de diensten van Halt. De werkwijze van Halt is de laatste tijd veranderd. Justitie financiert het repressieve deel van het takenpakket van Halt. Maar het is de bedoeling dat gemeenten gericht gaan inkopen als het gaat om het preventieve deel. De gemeente Kaag en Braassem moet daarom snel en gericht vandalisme-preventieactiviteiten inkopen. Het project Doe ff Normaal van Halt is een beproefde succesvolle methode. Daarnaast is de Gemeente Alkemade Vriend van de Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld. Deze stichting levert vele preventieve projecten welke geschikt zijn voor zowel basis- als voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn er ook projectmogelijkheden voor verenigingen en andere organisaties. De gemeente zou scholen en verenigingen kunnen stimuleren gebruik te maken van deze projecten om zo te werken aan invulling van het preventieve programma.

Voorstel om te besluiten:

1. een gemeentelijk anti-vandalismebeleid in te voeren;
2. het college te verzoeken een aanvalsplan tegen vandalisme op te stellen en de beslispunten uit dit aanvalsplan aan de gemeenteraad voor te leggen;
3. bij het opstellen van dit aanvalsplan zoveel mogelijk van de in dit initiatiefvoorstel voorgestelde maatregelen te betrekken.

Augustus 2008

Namens de PvdA-fractie Kaag en Braassem,

Floris Schoonderwoerd
Fractievoorzitter